

**ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՄԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Վ.Վ.Հարությունյան

/Ս.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 11

« 14 » ապրիլի 2023 թ.

ԷԻԿ/Բ-142, ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	042101.00.6, Իրավագիտություն /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	042101.01.6, Իրավագիտություն /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	իրավագիտության բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն՝	Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը՝	հեռակա /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	3-րդ կուրս 2-րդ կիսամյակ
Դասախոս(ներ)՝	Դավիթ Հակոբյան /անուն, ազգանուն/ Էլ. փոստ-davit.hakobyan.84@imbox.ru Հասցե ք.Վանաձոր, Բսահակյան 2/7

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
  - 12.1 Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
  - 12.2 Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
  - 12.3 Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
  - 12.4 Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
  - 14.1 Ուսանողների գիտելիքների
  - 14.2 Հարցաշար
  - 14.3 Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Ֆինանսական իրավունք» դասընթացը կարևորվում է իրավագիտության և հասարակական հարաբերությունների բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված իրավագիտության կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

Ուսանողներին ծանոթացնել իրավունքի այս ճյուղի առարկային, հիմնական հատկանիշներին ու առանձնահատկություններին, սկզբունքներին ու մեթոդներին, ինչպես նաև այն հասարակական հարաբերություններին, որոնք առաջանում են պետության ֆինանսական գործունեության ընթացքում, ֆինանսական միջոցների կուտակման, բաշխման, օգտագործման գործընթացում:

2.1 Դասընթացի նպատակն է

- Ֆինանսական իրավունքի զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- Բակալավրիատի կրթական ծրագրի չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- Տեսական նյութի համեմատության և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- Համեմատելու և վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:

2.1. Դասընթացի խնդիրներն են

- Սովորեցնել ֆինանսական իրավունքի ոլորտում առաջացող հարաբերությունների հիմնարար սկզբունքների կիրառման դրսևորումները:
- Բացատրել ֆինանսական իրավունքի զարգացման օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել ինքնուրույն հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

4. «Ֆինանսական իրավունք» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների՝ քաղաքացիական իրավունքի վերաբերյալ նախնական գիտելիքների, հմտությունների առկայությունը:

5. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը²

«Ֆինանսական իրավունք» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա ֆինանսական հարաբերությունների նյութա-իրավական հիմունքները,
2. իմանա ֆինանսական իրավունքի ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը,

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

3. կարողանա ֆինանսական իրավունքի վերաբերյալ ձեռք բերված գիտելիքները կիրառել
4. կարողանա գործնականում ըստ պահանջվող չափանիշների կիրառել գիտելիքները,
5. կարողանա պահանջվող շրջանակներում կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

- ԳԿ1** վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
- ԳԿ4** մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
- ԳԿ9** խնդիրների լուծում,
- ԳԿ10** որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

- ՀԳԿ1** գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- ՀԳԿ2** հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
- ՀԳԿ3** սովորելու ունակություն,
- ՀԳԿ8** ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ԱԿ2** հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- ԱԿ4** ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ԱԿ6** կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
- ԱԿ11** տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
- ԱԿ14** տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

6. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³

«Ֆինանսական իրավունք» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառելու աշխատանքային մասնագիտական գործունեության ընթացքում, կրթությունը շարունակելու և մասնագիտական բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

7. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		4 կրեդիտ/120 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
------------------	-----------	-----------

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Դասախոսություն		10
Գործնական աշխատանք		
Մեմինար պարապմունք		6
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		104
Ընդամենը		120
Ստուգման ձևը		ստուգարք

8. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:
Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:
Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵՝
  - **Կունկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգաքննի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգաքննից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Չեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

9. **Դասավանդման մեթոդներներն են**⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր

10. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

11. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապլունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1	Ֆինանսական իրավունքի առարկան, համակարգը և սկզբունքները	2	2			
2	Ֆինանսա-իրավական նորմեր և հարաբերություններ					
3	Պետական և տեղական դրամական ֆոնդերի իրավական կարգավորումը					
4	Բյուջետային գործընթաց	2				
5	Տնտեսական կազմակերպությունների ֆինանսական միջոցների ձևավորման աղբյուրները իրավական ռեժիմը		2			
6	Պետական եկամուտների իրավական կարգավորումը	2				
7	Հարկերի տեսակները և նրանց իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում					
8	Իրավաբանական անձանցից գանձվող հարկեր	2				
9	Պետական վարկի իրավական հիմունքները		2			
10	Ապահովագրության իրավական կարգավորումը					
11	Բանկային վարկավորման իրավական կարգավորումը	2				
12	Դրամական շրջանառության և հաշվարկների իրավական հիմունքները ՀՀ-ում					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		10	6			

12. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան	Երևան,2001
2.	Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան	Երևան,2003
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.		
2.		
3.		
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

13. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

13.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող Հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1	Ֆինանսական իրավունքի առարկան, համակարգը և սկզբունքները	1.Ֆինանսական իրավունքի առարկայի հասկացությունը, կապը իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ 2.Ֆինանսական իրավունքի սկզբունքները	2	1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
2	Ֆինանսա-իրավական նորմեր և հարաբերություններ	1.Ֆինանսա-իրավական նորմերի հասկացությունը, տեսակները, կառուցվածքը 2.Ֆինանսաիրավական հարաբերությունների հասկացությունը, առանձնահատկությունները և տեսակները	2	1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
3	Պետական և տեղական դրամական ֆոնդերի իրավական կարգավորումը	1.ՀՀ բյուջեն և բյուջետային իրավունքի հասկացությունը 2.Բյուջի համակարգի եկամուտների և ծախսերի կազմը.նրանց բաշխումը պետական և համայնքային բյուջեների միջև	2	1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
4	Բյուջետային գործընթաց	1.Բյուջետային գործընթացի հասկացությունը և փուլերը	2	1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		2.Պետական բյուջեի նախագծի կազմումը, քննարկումը, ընդունումը և հաստատումը ՀՀ Ազգային ժողովում		2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
5	Պետական եկամուտների իրավական կարգավորումը	1.Պետական եկամուտների հասկացությունը 2.Պետական եկամուտների համակարգը, տեսակները և իրավական կարգավորումը	2	1.Միջազգային իրավունք-Վ.Քոչարյան, Երևան,2002 2. Միջազգային պայմանագրերի կնքման և կատարման տեսական և գործնական մի քանի հարցեր-Վ.Հովհաննիսյան, Երևան,2001
6	Հարկերի տեսակները և նրանց իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում	1.Հարկերի հասկացությունը 2.Հարկային իրավահարաբերություններ 3.Պատասխանատվությունը՝ հարկային օրենսդրությունը խախտելու համար 4.Հարկային տեսչության խնդիրները և լիազորությունները		1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003

13.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող Հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1	Ֆինանսական իրավունքի առարկան, համակարգը և սկզբունքները	1.Ֆինանսական իրավունքի առարկայի հասկացությունը, կապը իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ 2.Ֆինանսական իրավունքի սկզբունքները	2		1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
2	Ֆինանսա-իրավական նորմեր և հարաբերություններ	1.Ֆինանսա-իրավական նորմերի հասկացությունը, տեսակները, կառուցվածքը 2.Ֆինանսիրավական հարաբերությունների հասկացությունը, առանձնահատկությունները և տեսակները			1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3	Պետական և տեղական դրամական ֆոնդերի իրավական կարգավորումը	1.ՀՀ բյուջեն և բյուջետային իրավունքի հասկացությունը 2.Բյուջի համակարգի եկամուտների և ծախսերի կազմը.նրանց բաշխումը պետական և համայնքային բյուջեների միջև	2		1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
4	Բյուջետային գործընթաց	1.Բյուջետային գործընթացի հասկացությունը և փուլերը 2.Պետական բյուջեի նախագծի կազմումը, քննարկումը , ընդունումը և հաստատումը ՀՀ Ազգային ժողովում			1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
5	Հարկերի տեսակները և նրանց իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում	1.Հարկերի հասկացությունը 2.Հարկային իրավահարաբերություններ 3.Պատասխանատվությունը` հարկային օրենսդրությունը խախտելու համար 4.Հարկային տեսչության խնդիրները և լիազորությունները			1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2.Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
6	Իրավաբանական անձանցից գանձվող հարկեր	1.Շահութահարկ 2.Ավելացված արժեքի հարկ 3.Ակցիզային հարկ	2		1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2.Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
7	Պետական վարկի իրավական հիմունքները	1.Պետական վարկի հասկացությունը և նշանակությունը ՀՀ-ում 2.Պետական վարկի ձևերը, նրանց իրավական կարգավորումը 3.Պետական վարկի գործընթացում ֆինանսաիրավական հարաբերությունների առանձնահատկությունները			1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003

13.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող Հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.					
2.					

13.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1	Իրավաբանական անձանցից գանձվող հարկեր	1.Շահութահարկ 2.Ավելացված արժեքի հարկ 3.Ակցիզային հարկ		2-րդ կիսամյակ	գրավոր	1.Ֆինանսական իրավունք- Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2	Պետական վարկի իրավական հիմունքները	1.Պետական վարկի հասկացությունը և նշանակությունը ՀՀ-ում 2.Պետական վարկի ձևերը, նրանց իրավական կարգավորումը 3.Պետական վարկի գործընթացում ֆինանսաիրավական հարաբերությունների առանձնահատկությունները		2-րդ կիսամյակ	գրավոր	1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2. Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003
---	------------------------------------	--	--	---------------	--------	--

14. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

15. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

6.1 ընթացիկ 2 քննությունով (4 և ավելի կրեդիտ ունեցող դասընթացներ, առավելագույնգումարային 40 միավոր),

6.2 ընթացիկ 2 ստուգարքով (մինչև 5 կրեդիտ ունեցող դասընթացներ, առավելագույն գումարային 40 միավոր)

7. Բոլոր քննություններն անցկացվում են ընթացիկ 2 քննության միջոցով: Ընթացիկ քննությունների անցկացման եղանակը ամբիոնի որոշմամբ (մինչև ուսումնական տարվա սկիզբը) կարող է լինել գրավոր, բանավոր կամ թեստային՝ դասախոսի հիմնավորված առաջարկության հիման վրա: Տվյալ մասնագիտության դասընթացներից ուսանողների գիտելիքների, մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների ստուգման ձևերն ամրագրվում են դասընթացի ուսումնամեթոդական փաթեթում: Որպես նախընտրելի տարբերակ դիտարկվում է ընթացիկ քննությունների գրավոր կազմակերպումը:

8.Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս 4

---

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.,

բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

9.Քննությամբ ավարտվող դասընթացից (կրթական մոդուլ) ուսանողի ստացած արդյունարար (կիսամյակային) միավորը (Գքնն.) ձևավորվում է ըստ հետևյալ բաղադրիչների.

9.1 դասընթացի լսարանային պարապմունքներին ուսանողի մասնակցության աստիճանից՝ Գ1:

9.1.1 լսարանային պարապմունքներին լիարժեք մասնակցության դեպքում ուսանողը վաստակում է 20 միավոր:

9.1.2 լսարանային պարապմունքներին հաճախումները որոշվում են համաձայն հետևյալ հաշվարկի՝

$$\text{ՀՀՄ} = 20 \text{ միավոր} \times \text{ՀԺ}$$

ԼԺ

(ՀՀՄ - հաճախումներին հատկացվող միավորը

ԼԺ - լսարանային ժամաքանակ

ՀԺ - հաճախումների ժամաքանակ):

9.1.3 Կիսամյակում դասընթացի լսարանային պարապմունքներին մասնակցության համապատասխան ժամաքանակը գրանցվում է ամփոփիչ գնահատման տեղեկագրում:

9.2. Ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) գնահատումից՝ Գ2, որին հատկացվում է առավելագույնը 20 միավոր:

9.2.1 Ինքնուրույն աշխատանքի ձևերից են ռեֆերատը, անհատական առաջադրանքները, արտալսարանային ընթերցանությունը, թեմատիկ զեկուցումների նախապատրաստումը և այլն:

9.2.2 Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր դասընթացից անհրաժեշտ է հանձնարարել առնվազն 1 ինքնուրույն աշխատանք: Ինքնուրույն աշխատանքների գումարային արժեքը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:

9.2.3 Եթե ինքնուրույն աշխատանքը (անհատական կամ խմբային առաջադրանք) սահմանված ժամկետում կատարված է պատշաճ, և ուսանողը կարողանում է այն ներկայացնել, ապա աշխատանքը գնահատվում է դրական (8-20 միավոր):

9.2.4. Տեղեկագրում նշվում է համապատասխանաբար բոլոր բաղադրիչների դրական գնահատականների (8-20) գումարային արժեքից ձևավորված ամփոփիչ գնահատականը: 8-ից ցածր արդյունքի դեպքում տեղեկագրում գրվում է զրո:

9.2.5 Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատականները նշանակվում են մատյանում և տեղեկագրում:

9.3 Գործնական և/կամ սեմինար ու լաբորատոր աշխատանքների անցկացմանն ուսանողի մասնակցությունից և պարապմունքների ընթացքում նրա ակտիվությունից 5 (Գ3), որը գնահատվում է առավելագույնը գումարային 20 միավոր:

9.3.2 Դրական (8 և ավելի) գնահատականների դեպքում տեղեկագրում համապատասխանաբար նշվում է գնահատականը, իսկ 8-ից ցածր արդյունքի դեպքում տեղեկագրում գրվում է զրո:

15.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով,
- Սեմինար աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ),
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

15.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

(1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 6-րդ շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված թեմաները.

1.Ֆինանսական իրավունքի առարկան, համակարգը և սկզբունքները
2.Ֆինանսաիրավական նորմեր և հարաբերություններ
3.Պետական և տեղական դրամական ֆոնդերի իրավական կարգավորումը
4.Բյուջետային գործընթաց
5.Տնտեսական կազմակերպությունների ֆինանսական միջոցների ձևավորման աղբյուրները և իրավական ռեժիմը
6.Պետական եկամուտների իրավական կարգավորումը
7.Հարկերի տեսակները և նրանց իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում
8.Իրավաբանական անձանցից գանձվող հարկեր
9.Պետական վարկի իրավական հիմունքները
10.Ապահովագրության իրավական կարգավորումը
11.Բանկային վարկավորման իրավական հիմունքները ՀՀ-ում

(2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 10-րդ շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված թեմաները.

1.Ֆինանսական իրավունքի առարկան, համակարգը և սկզբունքները
2.Ֆինանսաիրավական նորմեր և հարաբերություններ
3.Պետական և տեղական դրամական ֆոնդերի իրավական կարգավորումը
4.Բյուջետային գործընթաց
5.Տնտեսական կազմակերպությունների ֆինանսական միջոցների ձևավորման աղբյուրները և իրավական ռեժիմը
6.Պետական եկամուտների իրավական կարգավորումը
7.Հարկերի տեսակները և նրանց իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում
8.Իրավաբանական անձանցից գանձվող հարկեր
9.Պետական վարկի իրավական հիմունքները
10.Ապահովագրության իրավական կարգավորումը
11.Բանկային վարկավորման իրավական հիմունքները ՀՀ-ում

15.3. Գնահատման չափանիշները¹⁶.

- Տեսական գիտելիքները.....:
- Գործնական աշխատանքները.....:
- Սեմինար պարապմունքները.....:
- Լաբորատոր աշխատանքները.....:
- Ինքնուրույն աշխատանքը.....:

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	042101.00.6, Իրավագիտություն <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր`	042101.01.6, Իրավագիտություն <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան`	Իրավագիտության բակալավր <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ-142- Ֆինանսական իրավունք			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	16	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	6
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	104		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին ծանոթացնել իրավունքի այս ճյուղի առարկային, հիմնական հատկանիշներին ու առանձնահատկություններին, սկզբունքներին ու մեթոդներին, ինչպես նաև այն հասարակական հարաբերություններին, որոնք առաջանում են պետության ֆինանսական գործունեության ընթացքում, ֆինանսական միջոցների կուտակման, բաշխման, օգտագործման գործընթացում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Ծանոթացնել ուսանողներին ֆինանսական իրավունքի նորմերով կարգավորվող հասարակական հարաբերություններին, առանձնահատկություններին, կարգավորման առարկային, մեթոդներին, ՀՀ-ում գործող ֆինանսաիրավական հարաբերություններին:</p> <p>Հմտություն</p> <p>Տիրապետել ֆինանսական իրավունքին վերաբերող ՀՀ օրենսդրական կարգավորումները և դրանք կիրառել պրակտիկ աշխատանքում,</p> <p>Բացահայտել ֆինանսական իրավունքի իրավական կարգավորման մակարդակն ու որակը և տալ գնահատական,</p> <p>Վերհանել ֆինանսական իրավունքի խնդրահարույց տեսական դրույթները, վերլուծել դրանք և դրանց հիման վրա զարգացնել սեփական դատողությունները,</p> <p>Օգտվել տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետ ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ)</p> <p>Վերլուծել փաստեր, կատարել հետևություններ, զարգացնել ունեցած գիտելիքները:</p> <p>Կարողունակություն</p>			

	<p>Ունակ է՝ ինքնուրույն կամ համապատասխան դեկավարման ներքո ծավալելու լիարժեք մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:</p> <p>Ունակ է՝ ուսումնառության և (կամ) աշխատանքի ընթացքում կատարելու առաջադրանքներ, ցուցաբերելու անհրաժեշտ ինքնուրույնություն և ստանձնելու պատասխանատվություն մասնագիտական որոշումներ կայացնելիս:</p> <p>Ունակ է՝ աշխատելու թիմում:</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Ֆինանսական իրավունքի առարկան, համակարգը և սկզբունքները 2.Ֆինանսաիրավական նորմեր և հարաբերություններ 3.Պետական և տեղական դրամական ֆոնդերի իրավական կարգավորումը 4.Բյուջետային գործընթաց 5.Տնտեսական կազմակերպությունների ֆինանսական միջոցների ձևավորման աղբյուրները և իրավական ռեժիմը 6.Պետական եկամուտների իրավական կարգավորումը 7.Հարկերի տեսակները և նրանց իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում 8.Իրավաբանական անձանցից գանձվող հարկեր 9.Պետական վարկի իրավական հիմունքները 10.Ապահովագրության իրավական կարգավորումը 11.Բանկային վարկավորման իրավական հիմունքները ՀՀ-ում 12.Դրամական շրջանառության և հաշվարկների իրավական հիմունքները ՀՀ-ում
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Բանավոր հարցում, ինքնուրույն աշխատանք,ստուգարք</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Ֆինանսական իրավունք-Գ.Ա.Սուքիասյան, Երևան,2001 2.Ֆինանսական իրավունք-Ս.Մուրադյան, Երևան,2003